

dialogen

TEMA KONST- & ARKITEKTURUNDERVISNING

Nina Bondeson

MÄTBARHETENS OMÅTTLIGHET

KONSTAKADEMIEN

The Royal Academy of Fine Arts

*Alla texter i essäserien Dialogen har global paginering,
vilket innebär att sidnumren är unika för var essä
och desamma som i kommande tryckta upplaga.*

Copyright © *Nina Bondeson och Konstakademien*
Redaktör och ansvarig utgivare *Susanna Slöör*
Grafisk form *Leif Mattsson / Omkonst*

*Essäserien Dialogen utges med bidrag från
Kungl. Akademien för de fria konsterna, Göran Lagervalls stiftelse.*

KONSTAKADEMIEN
The Royal Academy of Fine Arts

Nina Bondeson

MÄTBARHETENS OMÅTTLIGHET

Vi lever i en tid som utvecklat en vidskeplig övertro på teoretisk analys, på vår förmåga till överblick och kontroll. Vi har åstadkommit en tvingande utvärderingskultur som omfattar alla delar av samhället: alla ska planera, dokumentera, utvärdera, återkoppla, kvalitetssäkra. Allting annat anses oförsvarligt. Vi måste redovisa att varje skattekrona ger maximalt tillbaka. Att utvärderingsmetoderna livnär sig predatoriskt på innehållet i verksamheterna de är tänkta att säkra måste vi bortse ifrån. Vi har inte råd med tillit till någonting. Särskilt inte till konsten.

Med samma allvarliga iver begår vi samma felslut som den mentalhygieniska rörelsen på 1900-talet. Vi mäter och mäter. Inte riktigt samma saker som den mätte, men med samma inställning till andra omätbara värden. Och med samma okritiska inställning till "... gåvan att glatt lyda spelets regler", som Gunnar Lundqvist skrev om i *ABC i mentalhygien* från 1968 och i den brevkurs som var underlag för Folksams, arbetarrörelsens och arbetsgivareföreningens mentalhygieniska kampanj för samförstånd inom arbetslivet 1969.

Universitet och högskolor sysslar allt mindre med innehållet i utbildning och ansvaret för bildning. Bildningen nämns i Göteborgs Universitets "Vision 2020", men samtidigt lade de 2014 ner Grundtviginstitutet. Institutet bildades 1997 för att universitetet i samarbete med folkhögskolorna skulle stärka bildningsbegreppet. Detta skulle bidra med en kunskapssyn som inte bara var akademiskt grundad utan även omfattade ett individuellt meningsskapande. En sådan kunskapssyn kan rymma konstutbildning.

Föreställningen om mätbarhetens tjänlighet
© Nina Bondeson

Universitetet kan tydligen inte med att ta bort en kort textsnutt i sin vision som nämner bildning, men man har inga problem med att lägga ner den verksamhet som verkligen hade möjlighet att hävda bildningsbegreppet. Grundtviginstitutet ville vara en garant för den nödvändiga kritiska debatten om universitetens roll i samhället och bildningens betydelse. Det ville inte Göteborgs Universitet.

Det är väl inte längre många som hyser någon särskild tilltro till de "visioner" som universitet och högskolor spottar ur sig. De har ett tonläge som om författarna gått på copywrite-kurs i Nordkorea. Ändå tillåts den retoriken att skyla över brister och problem.

Riksrevisionen mätte 2009 olika lärosätens effektivitet genom en ekonomisk modell. Ekonomiskt effektiva utbildningar efterfrågades från politiskt håll. Universitet och högskolor tilldelas medel efter produktivitet och blir "poängproducenter" i jakt på pengar. Bort med det okontrollerbara. Uppdraget blir, som för vilket företag som helst: ekonomisk vinstmaximering. Allt ska mätas. Det som inte kan mätas måste anpassas till det mätbara.

Detta är vad som sker idag med både den högre konstutbildningen och de förberedande konstskolorna. Konstutbildning är satt under press på alla nivåer och från flera håll.

År 2011 kom svenskt Näringsliv ut med en pamflett som var direkt fientligt inställd till både konst och humaniora. "Konsten att strula till ett liv", skriven av bl.a. Stefan Fölster som då var chefsekonom på Svenskt Näringsliv. Ett förslag som presenterades var att studenter som studerade utifrån "intresse", dvs sökte en utbildning med "låg anställningsbarhet", skulle få sämre villkor på sina studielån än andra.

Två år senare presenterades detta i något modifierad form som ett förslag av dåvarande biträdande utbildningsminister Maria Arnholm.

Språket och Ficklampa
© Nina Bondeson

Stefan Fölster är i dag chef för tankesmedjan Reforminstitutet som har den uttalade ambitionen att just leverera ”evidensbaserade reformförslag” direkt in i politiken. Man vill i allting ha den maximala effektivitet som bara kan erövrats genom att mäta och väga.

Och här ligger den samtida konstutbildningens konflikt i öppen dager: Att göra konstskola är att hantera och bereda plats för konstens olika kunskapsbildningsvägar. Att syssla med konstens kunskapsbildning är att syssla med omätbara värden.

Men idag tvingas vi göra det i en struktur som överordnar mätbara värden. Om man bortser från den konflikten och tror att konsten går att anpassa till den mätbara ordningen kommer man att bedriva en undermålig och vingklippt konstutbildning. Vi behöver konstskolor som vågar gå i opposition.

Möln dal i november 2015
Nina Bondeson, bildkonstnär

Länkar:

<http://ipkl.gu.se/samverkan/grundtviginstitutet>

<http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:196897/FULLTEXT02.pdf>

http://www.svensktnaringsliv.se/material/rapporter/konsten-att-strula-till-ett-liv_558277.html

KONSTAKADEMIEN
The Royal Academy of Fine Arts